

Tomáš Hejduk

Od Eróta k filosofii. Studie o E(e)rótu se zřetelem k Sókratově filosofii
disertační práce

Tomáš Hejduk se tématem vztahu eróta a filosofie zabývá už od svých studií na FF UK, původně šlo o interpretaci Platónova dialogu Faidros. Jeho doktorský projekt tuto tematiku velmi podstatným způsobem rozšířil a cíleně zproblematizoval řadu zdánlivě samozřejmých a tradičně všeobecně přijímaných východisek. Jako školitel jsem měl povinnost přezkoumat, zda toto líbivé téma je dostatečně nosné, ale už krátce po rozpracování projektu bylo zřejmé, že líbivost vztahu eróta a filosofie je zde podrobena neustálému prostupování s myšlenkou, která může být pro tradiční pojetí vzniku filosofie téměř pohoršlivá, totiž že ustavení filosofie jako žánru teoretického myšlení i jako způsobu života historicky vyrůstá z tápání proměn (homo)erotiky v Řecku klasické doby. Tím se ozřejmuje také vhodnost půdy katedry filosofie a dějin přírodních věd PŘF UK i pro takovouto práci, jejíž téma a metodika je spíše historicko komparační. Jde totiž o roli tělesnosti nejen v myšlení obecně, ale právě v té vrstvě myšlení, která ustavuje tradiční pojmový rámec evropského pojetí intelektuality (intelekt jako vůdčí složka – Platón) a dialogu.

Autor se s prvoplánově líbivými i s téměř pohoršlivými momenty tématu vyrovnává velice pečlivou a vskutku akademickou prací. Pečlivě čte pramenné texty, rozsáhle je komparuje se střepy náboženských a zvykových kontextů na úrovni literární a také ikonografické a s obsáhlou sekundární literaturou. Ukazuje, jak je Platónův sókratovský koncept filosofie pochopitelný právě v zapomínaných a někdy až překvapivých kontextech proměn řecké erotiky v náboženském, veřejném i soukromém životě v situaci, kdy se rozpadají zbylá archaická kultovní a zvyková schémata. Studium pramenů ukazuje také ne zcela dostatečnou adekvaci řady obecně přijímaných výkladů - např.: Foucaultovy *Dějiny sexuality*, koncepce soutěže (*agón*) s nulovým součtem, údajná čistá asymetričnost řeckého erotického vztahu atd. Právě v komplikaci těchto schémat a v nalézání adekvátnějších a méně schematických výkladů vidím vědecký přínos této práce.

Obrovské kvantum adekvátní sekundární literatury zde nevede ke kompilaci, nýbrž – ač mělo původně sloužit spíše jako průvodce pro vstup na nejistý terén – navozuje nárok

výkladu, který by věrněji zohledňoval dochované jevy. Určitým problémem práce může být podle mě to, že její autor sice zná jazyk pramenů (atická i starší řečtina), ale není vystudovaným filologem, což se nutně obráží v určité neobratnosti při citování apod. (sám to bohužel znám ze své vlastní práce v konfrontaci z klasickými filology). Podobně by sice bylo možné autorovi vyčítat, že není historik umění atd. Za samozřejmou omluvu však považuji skutečnost, že jinak by nemohlo vzniknout téměř žádné výkladové filosofické dílo, a že práce nemá rysy neblahého amatérismu ani v těchto partiích, ve kterých její autor není profesní specialista. Naopak plně projevuje svou profesionalitu interpretačně filosofickou a nenásilně kritický přístup k oběžným výkladovým motivům. Z výše zmíněných důvodů jsem navrhol, aby oponenti byli zvoleni tak, že by se zaměřili (při současném filosofickém pochopení tématu) jeden na spíše řecké jazykové reálie, zatímco druhý spíše na novodobé a současné výkladové kontexty. To by mělo přispět i k dotažení textu práce (na úrovni korektorské), neboť práci vřele doporučuji k publikaci jako vsutku původní a důkladné dílo.

Za nejdůležitější přínos práce považuji sledování emočních podvojností, které zakládají možnost intelektuálních jednoznačností. Příklad: „hořkosladký“ erós.

Shrnuji:

Práci Tomáše Hejduka jednoznačně doporučuji k doktorské obhajobě jako základu pro udělení titulu Ph.D.

V Praze 1. února 2007.

Zdeněk Kratochvíl

Katedra filosofie a dějin přírodních věd PŘF UK